

PROJEKT BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor projektu, UČO	<i>jméno a příjmení autora s tituly, univerzitní číslo</i>
Studijní program, obor	<i>např. SPEP Speciální pedagogika, SPEPBcP Speciální pedagogika</i>
Název práce česky	<i>jasně formulovaný název práce, např. Využití metod a principů v neformálním vzdělávání žáků s odlišnými životními a kulturními podmínkami</i>
Klíčová slova česky	<i>cca 6 klíčových slov, např. neformální vzdělávání, žáci s odlišnými životními a kulturními podmínkami, Romové, klíčové kompetence, dopady na vzdělávání, instituce neformálního vzdělávání</i>
Název práce anglicky	<i>The Use of Methods and Principles in Non-formal Education of Pupils with Different Living and Cultural Conditions</i>
Klíčová slova anglicky	<i>non-formal education, pupils with different living and cultural conditions, the Romani, key competences, impacts on education, institutions of non-formal education</i>
Vedoucí práce	PhDr. Mgr. Jan Viktorin, Ph.D.
Ústav	Ústav speciální pedagogiky

OSNOVA PROJEKTU

1. Vymezení řešené problematiky a základních pojmů

Jedná se o úvodní odstavec, který si lze představit jako trychtýř. Postupuje od obecného ke konkrétnímu. V úvodu má autor práce místo na to, aby téma pojmenoval, etabloval je jako významné, aby poukázal na jeho širší souvislosti a nastínil způsob jeho uchopení v textu. Téma lze uchopit různým způsobem (teoreticky, empiricky, v rámci některého z metodologických směrů či v perspektivě některé ze škol).

PŘÍKLAD:

V současnosti si neformální vzdělávání ještě stále pomalu hledá své místo ve struktuře a systému celoživotního vzdělávání. Jeho uchopení se liší od pedagoga k pedagogovi, proto je i méně akceptované společností, což pravděpodobně psychologicky vychází také ze samotného názvu „neformální“. V poslední dekádě se mnoho krajín Evropské unie usiluje o jakousi unifikaci a sjednocení přístupů k neformálnímu vzdělávání. Dnes se neformálnímu vzdělávání věnuje stále více institucí v Evropě i ve světě, a to v různých kontextech, ať už jako součást celoživotního vzdělávání, jako smysluplné vyplnění volného času nebo jako doplněk vzdělávání dětí a mládeže se znevýhodněním v rozvojových krajinách (Fudaly a Lenčo, 2008; Norqvist a Leffler, 2017).

Katalog podpůrných opatření pro žáky s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu sociálního znevýhodnění specifikuje, co se ve všeobecné rovině rozumí pod pojmem žáci s odlišnými životními a kulturními podmínkami. Jsou to žáci žijící v prostředí, kde nejsou dlouhodobě dostatečně podporováni ke vzdělávání, jejich zákonní zástupci dlouhodobě nespolupracují se školou, žijí v prostředí sociálně vyloučených lokalit nebo jsou znevýhodněni z důvodu příslušnosti k etnické nebo národnostní skupině nebo specifickému sociálnímu prostředí, zejména pokud se jazyk jejich domácího prostředí neshoduje s vyučovacím. Do této skupiny žáků taktéž patří děti umístěné

mimo rodinu, pokud je to nutné k ochraně života nebo zdraví dítěte (Felicmanová, Hrabová a kol., 2015).

2. Shrnutí dosavadního stavu řešení nebo poznání

Na vymezení problematiky navazuje řešerše, ideální je přepsat zjištění do dvou odstavců odborného textu.

PŘÍKLAD:

Rose (2011) se zabývala tématem národních mimovládních poskytovatelů vzdělávání v jižní Asii. Zkoumány byly tři krajiny (Bangladéš, Indie, Pákistán) a to, jak může pracovat nezisková nevládní organizace na národní úrovni jako poskytovatel vzdělávání neformální cestou. Systém popsany v článku funguje v daných krajinách jako alternativa formálního vzdělávání pro určitou skupinu žáků, která je formálním vzdělávacím systémem z různých důvodů obtížně dosažitelná, až z něj úplně vypadá. Výzkum probíhal pomocí expertízy a prostudováním základních programových dokumentů, smluv a memorand. Byly uskutečněny rozhovory s klíčovými vládními zaměstnanci a zaměstnanci vzdělávacích nevládních organizací a některé organizace byly navštíveny (pozorování) a rozhovory zopakovány po návštěvě kvůli doplnění odpovědí na klíčové otázky výzkumu. Závěry výzkumu poukazují, že ultimátní strategie nevládních organizací spočívala ve vyhýbání se konfliktů s vládou a v investování času do budování neformálního vztahu a důvěry. Pokud měly neziskové organizace pouze smlouvu s vládou, ne vždy byla spolupráce ideální a služby poskytovány na maximum.

Kompetencemi pro všechny, o uznává a rozvoji kompetencí mladých lidí s méně (omezenými) příležitostmi, se ve výzkumném šetření věnoval Uşaklı (2016). Klíčové kompetence jazykové, matematické, digitální, učení se, sociální, smysl pro iniciativu a kulturní jsou všechny stejně důležité v kontextu osobního rozvoje, aktivního občanství a začlenění do společnosti. „Méně příležitostí“ bylo v článku definováno jako překážky, které brání mladým lidem v přístupu ke vzdělání, mobilitě a participaci. Článek popisuje postoje a názory evropských pracovníků s mládeží s omezenými příležitostmi na koncept kompetencí, které jsou důležité pro život platného člena společnosti a jejich pohledu na to, co to znamená mít „méně příležitostí“ a jak to ovlivňuje následný život. Studie probíhala kvalitativně pomocí rozhovorů s 32 evropskými pracovníky s mládeží. Informantům byly položeny tři otázky a následně byly rozhovory přepsány a kódovány. Z výzkumu vyplývá, že neformální vzdělávání se jeví být klíčovým elementem v získávání kompetencí mladých lidí s méně příležitostmi. Bohužel se ukázalo, že dotázaní pracovníci mají pouze limitované vědomosti konceptu „fewer opportunities“, ale přesto dokázali rozdělit bariéry do několika kategorií (jako např. zdravotní, sociální, kulturní, ekonomické...), jelikož je tento koncept velmi široký.

3. Cíl práce

Cíle se liší podle typu studie, resp. dle výzkumného cíle volíme typ studie. Jinak bude formulován cíl pro teoretickou a jinak pro empirickou studii. V jednotlivých typech empirických studií se cíle odlišují. Například zatímco cíl kvantitativního výzkumu bude směřovat k porovnání, intenzitě či frekvenci jevů, kvalitativní výzkum bude zacílen na podoby jevu či jeho vnímání aktéry sociální reality.

Cíl práce lze vymezit na několika rovinách: poznávací (kognitivní) cíl, symbolický cíl, aplikační cíl a personální (osobní) cíl. V odborném textu nemusí být samozřejmě

uvedeny všechny tyto cíle, nemusí být ani takto pojmenovány. Jeden z těchto cílů je však klíčový a měl by zaznít již v úvodu práce – tím je poznávací cíl.

Časté chyby ve formulaci cíle práce: vysoká laťka, široký cíl, dvouhlavňový cíl, záměna role autora, potvrzení předpokladu a utopický cíl. Cíl(e) práce je třeba formulovat v souladu s tématem, jasně a realizovatelně. Je třeba držet jednotnou formulaci cíle jak v úvodu, v těle textu, tak i v závěru.

PŘÍKLAD:

Hlavní cílem této práce je popsat aktuální stav využívání neformálního vzdělávání u žáků s odlišnými životními a kulturními podmínkami. Dílčími cíli této práce je zjistit nejčastěji používané principy v neformálním vzdělávání žáků s odlišnými životními a kulturními podmínkami mimo školu; zjistit nejčastěji rozvíjené klíčové kompetence při neformálním vzdělávání žáků s odlišnými životními a kulturními podmínkami a určit nejčastěji používané metody v neformálním vzdělávání žáků s odlišnými životními a kulturními podmínkami.

4. Pracovní postup

Navrhnutí vhodné metodiky výzkumného šetření (výzkumný vzorek, výzkumná technika a postup analýzy dat atd.) a přibližného strukturování obsahu bakalářské práce.

PŘÍKLAD:

Teoretická část bakalářské práce bude zpracována monografickou procedurou s využitím techniky analýzy odborné literatury. V empirické části bude použita metoda kvantitativního výzkumu s technikou dotazníku vlastní konstrukce.

PŘÍBLIŽNÉ STRUKTUROVÁNÍ OBSAHU: Úvod 1 Žáci s odlišnými životními a kulturními podmínkami 1.1 Definice odlišných životních a kulturních podmínek 1.2 Dopady odlišného životního a kulturního prostředí na vzdělávání 1.3 Žáci romského původu 2 Neformální vzdělávání žáků s odlišnými životními a kulturními podmínkami 2.1 Definice a vymezení neformálního vzdělávání 2.2 Metody a principy neformálního vzdělávání 2.3 Instituce poskytující neformální vzdělávání 3 Využití metod a principů v neformálním vzdělávání žáků s odlišnými životními a kulturními podmínkami 3.1 Cíle a metodika výzkumného šetření 3.2 Interpretace výsledků výzkumného šetření 3.3 Vyhodnocení stanovených hypotéz a závěry výzkumného šetření Závěr Seznam použitých informačních zdrojů Seznam tabulek Seznam příloh

5. Organizační, materiální a finanční zabezpečení práce

Popis zdroje informací a časového harmonogramu bakalářské práce.

PŘÍKLAD:

Všechny informace budu čerpat z odborných publikací týkající se žáků s odlišnými životními a kulturními podmínkami, jejich vzdělávání a neformálního vzdělávání jako takového. Pravidelně budu docházet na konzultace a všechny podrobnosti budu řešit s vedoucím bakalářské práce.

Harmonogram bakalářské práce: září 2021 – příprava projektu a stručná rešerše odborné literatury, říjen 2021 – zahájení psaní teoretické části práce, listopad/prosinec 2021 – teoretická část, studium odborné literatury, leden 2022 – formulace položek dotazníku, únor 2022 – výzkumné šetření formou dotazníků, březen 2022 – kompletní zpracování bakalářské práce, formátování

6. Předpokládané využití výsledků

Kde budou nebo kde by mohly být výsledky práce prezentovány. V rámci vědeckého výzkumu velmi důležitá část projektu, která má význam při hodnocení projektu u poskytovatelů dotací na výzkum.

PŘÍKLAD:

Neformální vzdělávání je dosud nedostatečně vědecky zkoumaná oblast. V poslední době ale začíná nabývat na významu a postupně se stává mezinárodně uznávanou alternativou nabývání znalostí a zkušeností, proto je velmi potřebné tuto oblast vzdělávání dále zkoumat. Tato práce nabídne náhled na možnosti, formy a způsoby neformálního vzdělávání žáků s odlišnými životními a kulturními podmínkami mimo vyučování v České republice. Výsledky výzkumu lze využít k větší informovanosti o neformálním vzdělávání a odlišných životních a kulturních podmínkách obecně.

7. Seznam literatury a odkazů

Zápis citací (seznamu použitých informačních zdrojů) a odkazy na citace se řídí normou ČSN ISO 690. V projektu stačí uvést 10 zdrojů abecedně.

PŘÍKLAD:

BARTOŇOVÁ, M. *Strategie ve vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním se zřetelem na romské etnikum v počátečním vzdělávání*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-5103-4.

FELCMANOVÁ, L., HABROVÁ, M. a kol. *Katalog podpůrných opatření: dílčí část: pro žáky s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu sociálního znevýhodnění*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2015. ISBN 978-80-244-4655-4.

FUDALY, S. a LENČO, P. *Neformálne vzdelávanie detí a mládeže* [online]. Bratislava: Iuventa, 2008 [cit. 15. 8. 2020]. Dostupné z: http://www.iuventa.sk/files/documents/7_vyskummladeze/prieskumy/publikacia_fudaly_lenco.pdf.

GROFČÍKOVÁ, S. *Teória a metodika záujmovej činnosti a záujmového vzdelávania*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa, 2016. ISBN 978-80-558-1028-7.

HOPPERS, W. *Non-formal education and basic education reform: a conceptual review*. Paris: International Institute for Educational Planning, 2006. ISBN 92-803-1287-1.

KALEJA, M. *(Ne)připravený pedagog a žák z prostředí sociální exkluze*. Opava: Slezská univerzita, 2015. ISBN 978-80-7510-160-0.

NĚMEC, Z. a kol. *Vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním*. Praha: Verlag Dashöfer, 2019. ISBN 978-80-87963-84-5.

NORQVIST, L. a LEFFLER, E. Learning in non-formal education: Is it „youthful“ for youth in action? *International Review of Education*. 2017, Vol. 63, No. 2, p. 235-256. ISSN 0020-8566.

ROSE, P. Strategies for Engagement: Government and National Non-government Education Providers in South Asia. *Public Administration and Development* [online]. Vol. 31, No. 4, p. 294-305 [cit. 15. 8. 2020]. ISSN 0271-2075. Dostupné z: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1002/pad.607>.

UŞAKLI, H. Competences for All: Recognizing and Developing Competences of Young People with Fewer Opportunities. *European Journal of Education Studies* [online]. Vol. 2, No. 11, p. 168-189 [cit. 15. 8. 2020]. ISSN 2501-1111. Dostupné z: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED571535.pdf>.